

ZAPLANUJ SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ

Poradnik
domowych finansów

Fundacja
Wspomagania Wsi

ZAPLANUJ SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ

Poradnik
domowych finansów

Autorzy:

Barbara Gontarek
Angelina Kolbusz
Katarzyna Stachańska
Anna Kosidło
Michał Borodziński

Autorzy pragną podziękować panu Marcinowi Staniewiczowi Narodowego Banku Polskiego za komentarz do niniejszej publikacji.

Korekta językowa: Adam Gabryelów, Jędrzej Godlewski
Grafika i skład: Jędrzej Godlewski

Publikacja bezpłatna.

Wydanie II
ISBN 978-83-60600-64-1

Wydawca:

Fundacja Wspomagania Wsi

ul. Bellottiego 1
01-022 Warszawa
fww@fww.pl

Teksty udostępniane na licencji Creative Commons.
Uznanie autorstwa na tych samych warunkach

3.0 Polska (CC BY SA 3.0 PL)

Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa 2021

SPIIS TREŚCI

WSTĘP	1		
rodzinne finanse	1		
JAK ZAPANOWAĆ NAD SWOIMI FINANSAMI?	2	GDY MUSIMY POŻYCZYĆ PIENIĄDZE OD...	21
o konieczności poznania własnego budżetu i planowania wydatków	2	zasady racjonalnego pożyczania	21
tworzymy nasz rodzinny budżet	3	kredyty - jaką ofertę wybrać?	22
zakładamy zeszyt codziennych wydatków	7	ile kosztuje kredyt?	23
analizujemy budżet i przepływ gotówki w naszej rodzinie	8	KOMPUTER I INTERNET W DOMOWYCH FINANSACH	27
wyznaczamy realne cele finansowe naszej rodziny	10	przydatne arkusze liczące i kalkulatory	27
tworzymy plan finansowy - planowanie finansowe	11	konto bankowe przez internet	28
SPOSOBY I MOŻLIWOŚCI OSZCZĘDZANIA	14	szukać w internecie haseł	28
cele oszczędzania	14	lokata bankowa przez internet	29
sposoby oszczędzania	16	załatwianie spraw przez internet	29
FUNDUSZ NA NAGŁE WYDATKI, CZYLI TZW. PODUSZKA FINANSOWA	19	rozsądne zakupy - porównywarka cen	29
jak oszacować wysokość rodzinnego funduszu na nagłe wydatki?	19	ciekawe strony i blogi	30
		SŁOWNIK POJĘĆ ZWIĄZANYCH Z FINANSAMI	31

WSTĘP

Rodzinne finanse — jak często o nich rozmawiamy, jak często martwimy się ich złym stanem? Co zrobić, żeby nie były głównym źródłem obaw, lęku i frustracji w naszych rodzinach?

Pierwszą lekcję, jak zarządzać domowym budżetem, pobieramy w rodzinnym domu. Ważne jest, by starsze dzieci aktywnie włączały się do podejmowania istotnych decyzji finansowych. Często to one w przyszłości będą kontynuować spłatę długoterminowego kredytu, np. na dom.

Ważne jest również to, by zakładający rodzinę młodzi ludzie ustalali między sobą zasady, na jakich będą zarządzać domowym budżetem. Do rozpadu ponad 70% małżeństw dochodzi między innymi z powodu kłótni o pieniądze i wzajemnych oskarżeń o rozrzutność. Często sednem sprawy nie jest prawdziwy brak pieniędzy, ale nieumiejętność gospodarowania nimi.

W tym poradniku staramy się doradzić, jak efektywnie zarządzać domowym budżetem, planując i podejmując racjonalne decyzje finansowe. Wspólnie spróbujemy poznać zachowania ekonomiczne, prowadzące do finansowej niezależności rodziny.

Fundacja Wspomagania Wsi z Narodowym Bankiem Polskim od 2008 r. realizuje projekty na rzecz podnoszenia poziomu edukacji ekonomicznej mieszkańców wsi i małych miast.

Chcielibyśmy, aby niniejszy poradnik domowych finansów, który udostępniamy w zaktualizowanej w 2021 r. wersji elektronicznej pomógł jak największej liczbie mieszkańców kraju w samodzielnym podejmowaniu skutecznych i bezpiecznych decyzji finansowych.

Fundacja Wspomagania Wsi

Ten podręcznik jest zaktualizowaną wersją podręcznika
"Zaplanuj swoją przyszłość" z 2009 roku, który można pobrać tutaj:
<http://edufin.pl/wp-content/uploads/2020/01/Zaplanuj-swoja-przyszlosc.pdf>

JAK ZAPANOWAĆ NAD SWOIMI FINANSAMI?

W tym rozdziale piszemy:

- o konieczności poznania i planowania swojego budżetu;
- o tym, jak się tworzy budżet rodzinny;
- o zeszycie codziennych wpływów i wydatków;
- o tym, po co i jak analizować wpływy i wydatki;
- o wyznaczaniu realnych celów finansowych;
- o tym po co i jak tworzyć plan finansowy.

O KONIECZNOŚCI POZNANIA WŁASNEGO BUDŻETU I PLANOWANIA WYDATKÓW

Każdy z nas planuje większe wydatki: kupno samochodu, remont domu, wakacje. Możemy te większe wydatki sfinansować zaciągając kredyt, biorąc pożyczkę lub przeznaczając na nie dotychczasowe lub zaplanowane oszczędności. Który sposób jest lepszy? Odpowiedź na to pytanie wymaga dokładnej analizy domowych finansów, a więc znajomości wpływów do budżetu rodzinnego i wydatków.

Podstawą świadomego wydatkowania pieniędzy są dwie, równie ważne rzeczy:

- **znajomość własnego budżetu oraz**
- **planowanie z wyprzedzeniem większych wydatków, tzw. celów finansowych.**

Poznanie własnego budżetu uświadamia nam, ile właściwie kosztuje nasze codzienne życie, ile pieniędzy musimy mieć np. na miesiąc, by zaspokoić niezbędne potrzeby oraz czy nasze zarobki i inne przychody pokrywają niezbędne wydatki?

Natomiast planowanie większych wydatków (tzw. celów finansowych) pomaga uchronić się przed pochopnymi decyzjami. Powinniśmy nauczyć się przewidywać to, co będzie nam potrzebne np. w najbliższym roku, czy za 5 lat.

Znajomość budżetu i planowanie celów finansowych stanowią niezbędny warunek do dobrego zarządzania swoimi pieniędzmi. Zacznijmy więc od budżetu. Jak go poznać, jak go tworzyć?

TWORZYMY NASZ RODZINNY BUDŻET

Tworzenie budżetu, to pokazywanie Twoim pieniądzom dokąd mają iść, zamiast zastanawiania się, gdzie się one rozeszły. John C. Maxwell

Budżet rodzinny nazywany inaczej domowym to systematycznie przygotowywane zestawienie dochodów i wydatków.

Przyglądamy się naszej rodzinie.

Każdy ma jakiś budżet. Tylko nie zawsze wie dokładnie jaki. Tymczasem to poznanie własnego budżetu jest pierwszym krokiem do przejęcia kontroli nad własnymi finansami! Dzięki temu wiemy, na co idą nasze pieniądze, gdzie się „rozchodzą”.

Budżet pozwala kontrolować wydatki, a co za tym idzie - ograniczyć te, które są zbędne. I właśnie ta kontrola wydatków daje w dłuższej perspektywie oszczędności. Z kolei oszczędności pozwalają nam na realizację celów finansowych (czyli większych wydatków) oraz wydatków nieplanowanych, np. leczenie czy naprawy.

Odpowiadamy sobie na pytania:

- Z ilu osób składa się nasza rodzina?
- Ile osób pracuje stale lub sezonowo?
- Skąd pochodzą lub mogą pochodzić nasze miesięczne przychody? Niektóre z nich są stałe, inne sezonowe np.:
 - z tytułu umowy o pracę lub innych umów (zlecenia, o dzieło);
 - z prac dorywczych;
 - z zasobów materialnych oraz finansowych, które możemy pomnożyć? (pokój do wynajęcia, ziemia do wydzierżawienia powierzchnia reklama)

Przychód to wpływy pieniężne rodziny uzyskane w określonym czasie.

Przykładowe źródła przychodów (wpływów) do budżetu rodzinnego.

- **stałe** - stała praca, emerytura, renta, zasiłek rodzinny, stały zasiłek opiekuńczy itp.
- **sezonowe** - praca sezonowa (np. zbieranie grzybów, ziół, jabłek czy owoców leśnych, zbieranie truskawek, pomoc przy żniwach, przy budowie itp.)

- **dodatkowe** - zapomogi, dopłaty, świadczenia typu 500 plus, wyprawka szkolna i inne, dotacje, darowizny, sprzedaż własnych usług np. opieka nad dzieckiem lub starszą osobą, korepetycje, naprawy sprzętu rolniczego, chałupnictwo, sprzedaż owoców z własnego ogródka czy jajek z własnej hodowli kur itp.

Dochód to suma wpływów pieniężnych rodziny w określonym czasie pomniejszona o koszty ich uzyskania.

Teraz zastanówmy się, jakie są nasze wydatki? Nie chodzi jeszcze o kwoty, ale o kategorie wydatków, w które będziemy mogli powkładać - jak do szufladek - poszczególne wydatki. Dla ułatwienia **podzielmy je na początku na dwie kategorie:**

- **stałe**, czyli takie, które wynikają z zawartych umów bądź stanu prawnego, np. czynsz, podatki gruntowe, opłaty za energię, telefon, abonament RTV, ubezpieczenia, spłaty pożyczek i kredytów;
- **inne** - związane z codziennym życiem rodziny, np. artykuły spożywcze przemysłowe potrzebne w gospodarstwie domowym, wydatki związane z cyklem życia, porami roku czy rozrywką, np. kino, prasa, spotkania towarzyskie.

Każdy może stworzyć sobie własne kategorie budżetu, ważne aby były czytelne i powtarzalne. Poniżej prezentujemy przykładową strukturę kategorii wydatków.

Przykładowe typy wydatków w rodzinnym budżecie.

Stałe wydatki:

- **cykliczne (miesięczne, kwartalne)** - opłata za energię elektryczną, gaz, wodę, wywóz śmieci, ścieków, bilet miesięczny, opłata za bursę, akademik, przedszkole, zajęcia dodatkowe dla dzieci, abonament RTV, telewizję kablową, telefon, ubezpieczenia, podatki gruntowe, Internet itp.;
- **obsługa długu** - spłaty kredytu konsumenckiego lub mieszkaniowego, spłata pożyczki (jest to odwleczony koszt związany z realizacją celu finansowego, jakim jest np. zakup pralki, drukarki czy remont łazienki), itp.;
- **sezonowe** - zakup opału, podręczników szkolnych, ubrań i butów, przegląd komina, kupno nasion i środków ochrony roślin, zmiana opon i przeglądy techniczne itp.;

Inne wydatki:

- **codzienne potrzeby** - artykuły spożywcze, przemysłowe, paliwo, w tym koszty naszych przyzwyczajzeń, jak np. gazeta codzienna, papierosy itp.;
- **okazjonalne** - związane z cyklem życia rodziny: tradycje rodzinne, święta, urodziny, imieniny, ślub dziecka, komunია, chrzest, itp.;
- **nagle** - awaria lodówki, pralki, telewizora, pęknięta rura, choroba, kradzież, zerwany dach, itp.;
- **inne** — wyjście do kina, teatru, do pizzerii, na imprezy.

Na następnej stronie w tabeli nr 1 prezentujemy przykładowy **szablon budżetu do wypełnienia kwotami**.

Tabela do samodzielnego wypełnienia jest dostępna do pobrania pod tym linkiem:

http://fundacjawsomaganiawsi.pl/wp-content/uploads/2021/01/Za1-1_tabelka-do-budzetu_2.xlsx

ZAKŁADAMY ZESZYT CODZIENNYCH WPŁYWÓW I WYDATKÓW

Kolejnym krokiem do poznania własnego budżetu jest przygotowanie specjalnego zeszytu lub zainstalowanie na komputerze czy smartfonie specjalnej aplikacji, w której będziemy każdego dnia wpisywali swoje przychody i wydatki w ustalone wcześniej kategorie, tzw. szufladki. Dlatego nie wyrzucamy pochopnie sklepowych paragonów i rachunków. (Zobacz propozycje w rozdziale V.)

Jeśli często korzystamy z karty płatniczej, żeby zapłacić np. za zakupy lub opłacamy rachunki przez internet, warto też prześledzić historię płatności na stronie internetowej naszego banku.

Spisywanie wydatków pozwoli poznać nasze koszty życia i zarejestrować wydatki nieregularne. Będziemy mogli przyjrzeć się, które wydatki stanowią większą część naszego budżetu.

Dobre praktyki tworzenia budżetu rodzinnego

- **Zastanówmy się, jakie mamy przyzwyczajenia.** Często w planowaniu domowego budżetu zapominamy o nich. Na przykład codziennie czytamy gazetę, raz w miesiącu idziemy do pizzerii, na basen, palimy papierosy itp. Przyzwyczajenia zaliczają się do wydatków innych.
- **Do budżetu nie wpisujemy przychodów ekstra,** takich jak premie, nagrody. Te lepiej od razu odłożyć i przeznaczyć na oszczędności. Uchroni nas to przed kupowaniem na kredyt.
- **Nie planujemy wszystkiego zbyt drobiazgowo.**
- **Z czasem możemy przygotować budżet na dłuższy okres,** np. na rok, czy kilka lat.
- **Emeryturę planujemy już dziś!** Jest to jeden z celów finansowych.

ANALIZUJEMY BUDŻET I PRZEPŁYW GOTÓWKI W NASZEJ RODZINIE

Samo tworzenie budżetu skłania nas do różnych refleksji na temat naszych przychodów i wydatków. Analiza budżetu np. po kilku miesiącach pozwoli nam odpowiedzieć na pytanie, ile pieniędzy jesteśmy w stanie oszczędzać.

Powinniśmy odkładać część przychodów z myślą o większych wydatkach (cele finansowe) oraz z myślą o tzw. czarnej godzinie (utrata pracy lub choroba). Analiza budżetu pozwoli nam zauważyć rozbieżności między przychodami a wydatkami i reagować na nie. W efekcie tego będziemy mieli większą kontrolę nad sytuacją finansową naszej rodziny.

Analiza budżetu odpowie na pytania:

- Ile tak naprawdę wydajemy pieniędzy w skali miesiąca?
- Jakiej podjąć decyzje, aby w kolejnych miesiącach lepiej gospodarować pieniędzmi?

Zobaczenie naszego budżetu w dłuższej perspektywie, np. roku, pomoże nam ujrzeć tzw. przepływ gotówki i ewentualne nieszczelności w naszym budżecie.

Przepływ gotówki można zobrazować za pomocą beczki, do której wpływają środki pieniężne (zaznaczone na zielono), ale też z niej wypływają w postaci wydatków (zaznaczone na czerwono).

RODZINNA BECZKA

stała praca i inne stałe przychody

praca sezonowa

stała praca i inne stałe przychody

wydatki na codzienne potrzeby

stałe miesięczne wydatki

wydarzenia rodzinne i inne wydatki przewidywalne

spłata długu

inne wydatki

wydatki nagłe

wydatki sezonowe

Przepływem gotówki nazywamy miesięczne, kwartalne lub roczne kwoty wpływające do naszej rodzinnej kieszki i w tych samych okresach z niej wypływające, czyli upraszczając — nasze przychody i wydatki.

Istotą dobrego zarządzania środkami pieniężnymi i zasadą numer jeden jest takie uszczelnienie beczki, aby nie było niekontrolowanych wycieków gotówki.

Przygotowując się do analizy przepływów pieniężnych w rodzinie, należy określić **źródła i okresy**, w jakich następują.

Dopiero analiza wpływów i wydatków pomoże w przygotowaniu rzetelnego planu finansowego na kolejne miesiące.

Analizując wpływy i wydatki będziemy mogli wyliczyć, czy pożądane większe wydatki, czyli cele finansowe są możliwe do realizowania w zakładanym okresie. Jeżeli nie, będziemy musieli powrócić do analizy celów - albo odłożyć większe wydatki na później, do chwili, gdy zgromadzimy już odpowiednie środki, albo zdecydujemy o zaciągnięciu pożyczki.

Przyjrzyjmy się jeszcze raz kategoriom budżetu rodziny Rogowskich (link do tabeli na stronie 7) i analizie wpływów i wydatków z uwzględnieniem ich sezonowości w okresie 12 miesięcy.

Tabela nr 2

MIESIĄC	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	RAZEM W 202... ROKU
RAZEM PRZYCHODY													
RAZEM WYDATKI													
STAN GOTÓWKI NA KONIEC MIESIĄCA (wartość pozycji nr 1 minus wartość pozycji nr 2)													

Po zsumowaniu w pozycji nr 1 wszystkich przychodów stałych i sezonowych w każdym miesiącu i w pozycji nr 2 wszystkich naszych wydatków, w pozycji nr 3 otrzymamy stan gotówki, jaki powinniśmy odnotować na koniec każdego miesiąca (wartość pozycji nr 1 minus wartość pozycji nr 2) oraz na koniec roku.

Po wstawieniu realnych wartości zobaczymy, w których miesiącach nasze przychody przewyższają wydatki, a w których będzie/jest odwrotnie oraz, czy i jaką kwotę uda nam się odłożyć na koniec roku.

Analiza wpływów i wydatków pozwoli też zaobserwować i zredukować zbędne wydatki. Na przykład dostrzeżone wysokie rachunki za energię elektryczną powinny nas zainspirować do:

- wyłączenia urządzeń elektrycznych, z których w danej chwili nie korzystamy (np. działającego bez przerwy telewizora),
- zmiany żarówek na energooszczędne,
- korzystania ze sprzętów elektrycznych w sposób najbardziej dla nich efektywny, np. włączania pralki, zmywarki tylko wtedy, gdy są pełne lub pilnowania, by wyjmując jedzenie z lodówki nie trzymać zbyt długo otwartych drzwi - utrata chłodu to wielka utrata energii.

Inne wnioski, do których może doprowadzić nas długofalowa analiza wydatków, to:

- oszczędzanie wody,
- segregacja śmieci – która zmniejszy opłaty za wywóz śmieci, przy tym niektóre z odpadów zamiast być wywożone, mogą zasilić przydomowy kompostownik, co w ostatecznym rozrachunku zmniejszy kwoty przeznaczone na wiosenne przygotowanie domowego ogrodu.

WYZNACZAMY REALNE CELE FINANSOWE NASZEJ RODZINY

Cele finansowe to cele ważne dla nas. Mogą wynikać z naszych marzeń, wyznawanych wartości, czy dążeń do podniesienia standardu życia rodziny, mogą być związane z wydarzeniami cyklu życia rodziny. Do ich osiągnięcia potrzebne są pieniądze. Cele finansowe nie są wydatkami stałymi.

Każda rodzina ma własne cele finansowe, czyli większe wydatki.

Cele finansowe związane z wydarzeniami cyklu życia przeciętnej rodziny wynikają z typowych dla życia rodzin wydarzeń, jak np.:

narodziny dziecka, edukacja, zatrudnienie, założenie rodziny, uroczystości rodzinne, emerytura itp.. Przykładami celów finansowych związanych z wydarzeniami cyklu życia mogą być np. koszty organizacji uroczystości chrzcin, komunii czy ślubu dziecka, koszty studiów dziecka, czy nasza emerytura.

Inne cele finansowe mogą wynikać z naszych planów poprawy komfortu życia – mogą to być np. remont domu, podłączenie domu do gazociągu, instalacja fotowoltaiki, budowa studni głębinowej, kupno nowego samochodu, wakacje za granicą, nowy komputer, założenie sadu, czy rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Przy planowaniu i realizacji celów finansowych ważne jest, abyśmy **ustalili priorytety i czas dokonywania większych wydatków**. Wtedy ryzyko podejmowania nietrafnych, pochopnych decyzji ograniczymy do minimum.

Powinniśmy np. przemyśleć, czy ważniejszy w najbliższym roku będzie remont uszkodzonego dachu, czy też kupno lepszego samochodu; i kiedy powinniśmy rozpocząć remont dachu, aby nie zaskoczyła nas pogoda? A do podjęcia tej decyzji przyda się nam plan finansowy.

TWORZYMYPAN FINANSOWY – PLANOWANIE FINANSOWE

Historia rodziny Rogowskich

Rodzina Rogowskich nigdy nie robiła żadnych planów finansowych. Kupowała to, co w danym momencie było potrzebne. Większe zakupy koszty, np. remontowe, odkładała na bliżej nieokreśloną przyszłość. Z czasem kupiła lepszy samochód, nowy telewizor, drogie ubrania. Ale kiedy okazało się, że dach i okna wymagają natychmiastowego remontu, nie posiadała już żadnych oszczędności. Musiała skorzystać z nieplanowanego kredytu. A gdyby wymiana okien i dachu zaplanowana była wcześniej, można by zastanowić się, czy lepszy samochód i droższe ubrania były naprawdę potrzebne?

Planowanie finansowe – to proces osiągania celów życiowych poprzez właściwe zarządzania własnymi finansami.

Zaplanowanie dużych wydatków na konkretny czas pozwala na racjonalne rozłożenie wydatków bieżących. Wymaga jednak konsekwencji w oszczędzaniu i niepoddawaniu się chwilowym emocjom, które mogłyby zaprzepaścić wysiłek już uzbieranych środków.

Raz zaprojektowany plan finansowy może ulegać zmianom zgodnie z naszą obecną wiedzą oraz planami, które chcemy zrealizować.

Plan finansowy sporządzamy zazwyczaj na przełomie roku kalendarzowego, np. raz do roku. Jego tworzenie możemy połączyć np. z noworocznymi postanowieniami.

Plan finansowy to element zarządzania finansami osobistymi. Jest to zestawienie planowanych przychodów i wydatków na dłuższy okres np. rok. Nie jest budżetem domowym, natomiast do jego tworzenia niezbędna jest znajomość właśnie budżetu rodzinnego.

Na proces planowania finansowego składają się następujące etapy:

- planowanie dochodów/przychodów
- planowanie celów finansowych (wydatków)
- analiza wyników (np. za mało przychodów, zbyt wielkie cele finansowe)
- powrót do planowania dochodów lub wydatków (np. potrzeba zwiększenia dochodów lub ograniczenia wydatków)

Ponieważ przy tworzeniu planu finansowego nie ma jednoznacznych rozwiązań, a zadanie nie jest łatwe, spróbujmy wykorzystać „dobre praktyki tworzenia planu finansowego”.

Dobre praktyki tworzenia planu finansowego część 1.

- Pamiętajmy, że cele finansowe muszą być dopasowane do naszych możliwości, a nie możliwości do celów.

Zacznijmy od celów najważniejszych, a kończmy na tych najmniej ważnych, z których ewentualnie możemy zrezygnować. Ważne są priorytety.

- Stale analizujemy nasz plan finansowy, zwracając uwagę na racjonalizację wydatków i możliwości zwiększenia dochodów.

Nie zapominajmy o konieczności oszczędzania na nagłe i nieprzewidziane wydatki.

- Rozważmy, czy możemy osiągnąć dany cel, wydając na niego mniej pieniędzy.
- Starajmy się podejmować przemyślane decyzje.
- Analizujemy i porównujemy oferty bankowe.

Nigdy nie podejmujemy decyzji o zaciągnięciu kredytu na podstawie emocji, ani też w ostatniej chwili.

Pamiętajmy, że zaplanowany cel możemy sfinansować dzięki oszczędnościom.

Dobre praktyki tworzenia planu finansowego część 2.

Jeżeli korzystamy z kredytu, posługujemy się stałymi zleceniami - bank będzie za nas pamiętał o terminowej spłacie rat.

- Miejmy na uwadze, że w tworzeniu planu finansowego powinna uczestniczyć cała rodzina.
- I najważniejsze - pamiętajmy, że wprowadzenie planu finansowego w życie jest możliwe. Wymaga tylko systematyczności i konsekwencji w działaniu wszystkich członków rodziny.

PRZYKŁAD:

Pani Zofia postanowiła nabyć zmywarkę, ale nie miała pełnej kwoty 1200 zł. Zaczęła zastanawiać się: czy przesunąć zakup, czy skorzystać z oferty ratalnej. Obliczyła, że odkładając co miesiąc po 100 zł, możliwość korzystania ze zmywarki przesunie się o 6 miesięcy. Oczywiście pani Zofia chciała mieć zmywarkę od zaraz, ale wówczas musiałaby pokusić się o zakup na raty.

Pani Zofia wiedziała, iż w ostatecznym rozliczeniu raty oznaczają wydanie większej kwoty niż 1200 zł, a w razie problemów finansowych — kłopoty z bankiem. Przy rozłożeniu płatności 1200 zł na 12 rat zmywarka kosztowałaby panią Zofię 1584 zł.

Po przeanalizowaniu wszystkich za i przeciw postanowiła, że poczeka jeszcze 6 miesięcy, odłoży brakujące 600 zł i nabeździe urządzenie za 1200 zł.

Przesunęła swój cel finansowy — zakup zmywarki — o pół roku. Decyzja ta okazała się słuszna, ponieważ sprzęt AGD zaczął tanieć. Dzięki temu pani Zofia w cenie 1200 zł zakupiła nowszy model zmywarki, uniknęła rat oraz odsetek w kwocie 384 zł.

SPOSOBY I MOŻLIWOŚCI OSZCZĘDZANIA

W tym rozdziale piszemy:

- o celach oszczędzania;
- o sposobach oszczędzania;

CELE OSZCZĘDZANIA

Oszczędzanie to nie tylko odkładanie, gromadzenie pieniędzy i innych zasobów finansowych w bezpiecznym miejscu, ale także pewien styl życia, który sprawia, że staramy się zredukować wydatki zbędne, porównywać ceny, szukać nowych możliwości zwiększania przychodu itp. Ujmując to bardziej górnolotnie, ale też prawdziwie – oszczędzanie to pewna filozofia życia, według której bierzemy odpowiedzialność za przyszłość swoją i naszych bliskich.

Nie jest prawdą, że jeśli ktoś zarabia mało, to nie może oszczędzać. Dla ludzi uboższych oszczędności są znacznie ważniejsze, gdyż w razie nieszczęścia zwiększają ich bezpieczeństwo.

Można wyróżnić trzy cele oszczędzania:

- realizacja naszych celów finansowych;
- tworzenie poduszki bezpieczeństwa;
- realizacja własnych przyjemności.

Bez względu na to, czy odkładamy pieniądze na edukację, wymarzone wakacje, nowe mieszkanie, emeryturę czy też na tzw. „czarną godzinę”, oszczędzanie jest wynikiem patrzenia w przyszłość i dalekowzrocznego planowania.

Uważajmy na zakupy emocjonalne – to złodziej pieniędzy!

Przyjrzyjmy się jeszcze raz dokładnie naszej beczce. Czy wśród wydatków nie ma tych nieprzemysłanych? Czy w przychodach nie ma niepotrzebnych pożyczek i kredytów? Analizując rodzinne wydatki we wszystkich kategoriach, zwracajmy

szczególną uwagę na te, które nie są wynikiem naszego planowania. Są to tzw. „zakupy emocjonalne”. Decydujemy się na nie, gdy ulegamy reklamom, kupujemy nie zastanawiając się, czy dany produkt jest nam rzeczywiście potrzebny. **Dobrym przykładem są apteki, w których pytając o tańszy odpowiednik leku znanego z reklamy, możemy oszczędzić nawet do 50%.** Wypracowanie w sobie zachowania oszczędnościowego wymaga czasu i konsekwentnego działania.

Praktyczne rady, które pomogą nam oszczędzać

Jeżeli zaplanowany budżet wesprzemy zmianą naszych nawyków, okaże się, że kwota oszczędności znacznie się zwiększy. Oto niektóre praktyczne rady, prowadzące do zmniejszenia wydatków:

- Wchodzimy do sklepu z uprzednio przygotowaną listą zakupów i nie dawamy się zwieść reklamom i promocjom.
- Nie ulegamy dziecięcym zachciankom.
- Przymierzając się do kupienia droższej rzeczy, porównajmy ceny sklepowe z tymi, oferowanymi przez sklepy internetowe — czasami zamówienie tego samego towaru w sklepie internetowym może okazać się dużo tańsze.
- Kupując sprzęt elektroniczny AGD RTV, starajmy się kupować modele nowocześniejsze pod względem energooszczędności (np. lodówka w klasie A+ jest wyraźnie mniej energochłonna niż nieznacznie tańszy odpowiednik wyprodukowany w mniej oszczędnej technologii).

- Wychodząc z domu wyłączamy sprzęty HI-FI, AGD RTV. Nie zostawiamy ich też w stanie czuwania (paląca się czerwona dioda) - wyłączając telewizor z obiegu prądu, rocznie zaoszczędzimy około 25 złotych.
- Zadbajmy, by lodówka stała z dala od promieni słonecznych, kaloryfera, kuchenki, zmywarki lub innego źródła ciepła.
- Zmywarkę uruchamiamy wyłącznie, gdy jest pełna (pełna zmywarka zużywa mniej wody niż człowiek podczas zmywania ręcznego).
- W czajniku gotujemy tylko tyle wody, ile potrzebujemy do zaparzenia herbaty.

Gaśmy światła w pomieszczeniach, w których nie przebywamy.

- Starajmy się robić przetwory na zimę (jeśli mamy taką możliwość, najlepiej z własnych produktów), zamiast wszystko kupować.

To tylko niektóre rady. Ale dzięki stosowaniu takich zabiegów możemy zmniejszyć wydatki za energię, wodę czy też gaz o 15 a nawet 30%!

SPOSOBY OSZCZĘDZANIA – NARZĘDZIA OSZCZĘDNOŚCIOWE

Sama możliwość oszczędzania to dopiero połowa sukcesu. Skuteczność całego przedsięwzięcia zależy będzie od decyzji, gdzie i w jaki sposób ulokujemy swoje pieniądze.

Pamiętajmy, że pieniądze chowane w domu są narażone nie tylko na kradzież, powódzie i pożary. Takie pieniądze nie pracują dla nas, a wręcz tracą na wartości z powodu inflacji. Lepiej umieścić je na oprocentowanym koncie oszczędnościowym w banku. Choć nie zarobimy zbyt wiele (obecnie odsetki na oprocentowanych lokatach bankowych kształtują się na poziomie 0,50 % - do 1%), to nie będziemy tracić na ich wartości, jak gdybyś-my trzymali je w przysłowiowej skar-petce w domu.

- **formalne:** ROR (rachunek obliczeniowo-rozrachunkowy), konto w banku, lokata terminowa, obligacje skarbowe (papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa - gwarantują określony zysk), plan systematycznego oszczędzania, indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), fundusz emerytalny, fundusze inwestycyjne itp.

Inflacja – to utrzymujący się przez dłuższy czas proces wzrostu cen w gospodarce narodowej połączony z dużą utratą wartości pieniądza.

Źródło: Money.pl

Sposoby oszczędzania, czyli tzw. narzędzia oszczędnościowe, możemy podzielić na dwie grupy:

- **nieformalne:** w gotówce (w domu), w naturze (złoto, biżuteria, inwentarz, ziemia, nieruchomości itd.),

*Na następnej stronie w tabeli nr 3 prezentujemy kilka **przykładów różnych form oszczędzania w odniesieniu do potrzeb**. Skupimy się na plusach i minusach tych form.*

PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM OSZCZĘDZANIA

Tabela nr 3 (cz. 1)

SPOSÓB OSZCZĘDZANIA	PLUSY	MINUSY	ODPOWIEDNI DO NASTĘPUJĄCYCH CELÓW
W DOMU Gotówka	Łatwy dostęp do gotówki – pieniądze są „pod ręką”.	Wraz ze wzrostem inflacji spada siła nabywcza zgromadzonych pieniędzy.	Wydatki bieżące i nagłe.
W DOMU Złoto, biżuteria, inwentarz, ziemia itd.	Z reguły wartość rośnie z czasem.	Trudne do upłynnienia w przypadku nagłej potrzeby. Brak potrzeby bezpieczeństwa przechowywania	Budowanie zasobów majątkowych rodziny.
ROR Bankowy rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, zwany kontem osobistym, jest najprostszą formą konta bankowego.	Bezpieczeństwo przechowywania. Łatwość dokonywania stałych operacji finansowych (zlecenia stałe). Do ROR wydawana jest karta płatnicza lub kredytowa. Możliwość wzięcia kredytu w rachunku bieżącym (debet).	Kwoty przechowywane na rachunku nie podlegają waloryzacji według wskaźnika inflacji, a więc w dłuższym okresie tracą swoją siłę nabywczą. Opłaty za prowadzenie rachunku i wydanie karty.	Gromadzenie środków oraz przeprowadzanie bieżących transakcji finansowych.
RACHUNEK OSZCZĘDNOŚCIOWY Bankowy rachunek utworzony na podstawie specjalnej umowy pomiędzy nami a bankiem.	Jest wyżej oprocentowany niż ROR. Środki dostępne są na życzenie bez utraty odsetek. Odsetki naliczane miesięcznie kumulują się z kwotą kapitału. Wysokość oprocentowania zabezpiecza przed utratą siły nabywczej.	Jeśli nie posiadamy dostępu do konta przez Internet, posiadane środki można wypłacić jedynie podczas osobistej wizyty w banku. Brak możliwości posiadania karty płatniczej lub kredytowej.	Systematyczne, ale niezadeklarowane w kwocie i czasie gromadzenie pieniędzy. Zbieranie środków na określony w czasie cel finansowy.

PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM OSZCZĘDZANIA

Tabela nr 3 (cz. 2)

SPOSÓB OSZCZĘDZANIA	PLUSY	MINUSY	ODPOWIEDNI DO NASTĘPUJĄCYCH CELÓW
<p>LOKATA TERMINOWA Rachunek bankowy, na który pieniądze są wypłacone na określony z góry czas, np. 3,6 lub 12 miesięcy.</p>	<p>Dyscyplinuje do oszczędzania w dłuższym okresie czasu. Oprocentowanie jest wyższe niż na rachunku bieżącym (ROR). Można założyć wiele lokat na każdy zaplanowany cel.</p>	<p>Fundusze są zamrożone na określony w umowie czas. Zerwanie lokaty skutkuje utratą odsetek.</p>	<p>Przechowywanie środków na określony w czasie cel finansowy.</p>
<p>PLAN SYSTEMATYCZNEGO OSZCZĘDZANIA Rachunek wydzielony najczęściej w funduszu inwestycyjnym, na który systematycznie wpłaca się określoną kwotę pieniędzy.</p>	<p>Wartość jednostek jest wyceniana każdego dnia roboczego, a nie na koniec zadeklarowanego okresu inwestowania. To oznacza, że jeżeli wartość jednostki rośnie, kwota oszczędności systematycznie powiększa się. Można ustanowić zlecenia stałe i comiesięczna kwota będzie automatycznie pobierana z naszego konta.</p>	<p>Ta forma oszczędzania oferowana jest przez wiele konkurencyjnych banków. Aby dobrze ulokować środki trzeba przeanalizować konkurencyjne oferty, a następnie śledzić sytuację na rynku finansowym.</p>	<p>Realizowanie różnego rodzaju celów, np. zbieranie środków na zakup mebli czy nowego samochodu. Korzystanie z planu to także dobry sposób gromadzenia oszczędności na dodatkową emeryturę lub na czesne za studia dla dzieci.</p>

FUNDUSZ NA NAGŁE WYDATKI

czyli tzw. poduszka finansowa

JAK OSZACOWAĆ WYSOKOŚĆ RODZINNEGO FUNDUSZU NA NAGŁE WYDATKI?

Ile razy zdarzyły nam się nieplanowane sytuacje, wiążące się z nagłymi wydatkami? Awaria w łazience, choroba wymagająca drogich leków i rehabilitacji, nagła podróż.

Sytuacje takie zdarzają się w każdej rodzinie i można, a nawet trzeba, się do nich finansowo przygotować. Postarajmy się w najprostszy sposób oszacować **wysokość rodzinnego funduszu na nagłe wydatki, nazywanego poduszką finansową.**

W tym celu przypomnijmy sobie, **jakie nieprzewidziane koszty poniosła nasza rodzina w ciągu ostatnich 12 miesięcy.** Zastanówmy się też, jakie jest prawdopodobieństwo wystąpienia podobnego zdarzenia i w tym roku. **Podzielmy sumę wydaną na nieprzewidziane wydatki w ubiegłym roku przez 12.**

Otrzymamy kwotę cząstkową, jaką powinniśmy miesięcznie odkładać i pod żadnym pozorem jej nie wydawać.

OTO PRZYKŁAD:

Rodzina Rogowskich w ciągu ostatniego roku na nagłe wydatki musiała wygospodarować 1450 zł:

- Lekarstwa na gripę - 200 zł
- Naprawa pralki - 150 zł
- Naprawa samochodu - 900 zł
- Remont rur - 200 zł

Jednorazowo byłyby to duże wydatki. Ale Rogowscy już wcześniej postanowili, że będą odkładali miesięcznie 250 zł. Utworzony w ten sposób przez 12 miesięcy **fundusz na nagłe wydatki wyniósł 3000 zł.**

Fundusz na nagłe wydatki jest gwarantem realizacji wcześniej postawionych celów finansowych.

Praktyczne rady, które pomogą w tworzeniu poduszki finansowej

Oto kilka praktycznych rad, które pomagają nam w efektywnym zarządzaniu domowym budżetem, pozwolą na oszczędzanie i finansowe zabezpieczenie nagłych wydarzeń:

- systematycznie na czas płacimy podatki oraz stałe zobowiązania
- jeżeli posiadamy w domu komputer z dostępem do Internetu, skorzystajmy z e-konta i stałych zleceń. Bank dokona płatności za nas
- zachowajmy dyscyplinę w robieniu zakupów
- kierujmy się potrzebami, a nie emocjami - bądźmy odporni na promocje i reklamy, znamy przecież swoje cele i możliwości
- wydawajmy pieniądze zgodnie z wcześniej zaplanowanym budżetem
- systematycznie kontrolujmy swoje wydatki, sprawdzajmy paragony lub, jeśli płacimy kartą kredytową, analizujmy wyciągi bankowe
- nauczmy swoje dzieci oszczędzania, w miesięcznych wydatkach uwzględnijmy małe kieszonkowe dla dzieci, pomóżmy im w racjonalnym zarządzaniu tą kwotą

włączmy członków rodziny do podejmowania decyzji finansowych i planowania wydatków

jeżeli udało nam się zarobić więcej, nie wydawajmy wszystkiego od razu, tylko część środków przeznaczmy na dodatkowe zakupy, a pozostałą dołóżmy do oszczędności - to się opłaci!

OTO PRZYKŁAD:

Pani Anna samodzielnie wychowująca 2 dzieci ciągle borykała się z trudnościami finansowymi. Postanowiła odkładać codziennie po 1 zł do swojej puszki.

Pomyślała, że kwota jest niewielka, ale w skali roku może się zbierać niezła suma. Po miesiącu zbierała 30 zł. Odkładając systematycznie dzień po dniu po złotówce, po trzech miesiącach miała już 90 zł, a po roku 365.

To niewielkie codzienne wyrzeczenie pozwoliło na zakup świątecznych prezentów dla dzieci. Gdyby nie odkładała, nie mogłaby ich kupić.

GDY MUSIMY POŻYCZYĆ PIENIĄDZE OD...

Pożyczanie pieniędzy nie jest niczym złym, o ile robimy to „z głową”. Dzięki kredytowi kupimy samochód, mieszkanie, sprzęt AGD itd., a cenę zakupów rozłożymy w czasie. Oczywiście nie za darmo.

Kredytowi towarzyszą dodatkowe opłaty, prowizje oraz oprocentowanie. Zawsze są one wymienione w ofercie, a potem w umowie kredytowej. Pamiętajmy, że każdy kredyt kosztuje! Pożyczając pieniądze z banku – oddajemy nie tylko pożyczoną kwotę, ale odsetki, prowizje i inne opłaty bankowe związane z uruchomieniem kredytu.

Powinniśmy unikać nawyku pożyczania pieniędzy na sprawy bieżące np. jedzenie czy leki, gdyż wprowadza nas to często w spiralę zadłużenia.

Kredyt - przekazanie pieniędzy klientowi na ustalonych warunkach (m.in. termin, cena, cel).

Kredyt otrzymamy, gdy bank pomyślnie zweryfikuje naszą zdolność kredytową. Będzie to oznaczać, że jego zdaniem posiadamy realną możliwość comiesięcznej spłaty rat. Może się na przykład zdarzyć, że będziemy wnioskować o 15 tys. zł, a bank zaproponuje nam kredyt w wysokości jedynie 10 tys. zł, uzasadniając to naszą maksymalną zdolnością kredytową.

Zdolność kredytowa — wypadkowa dochodów, ponoszonych miesięcznie wydatków oraz ilości osób w gospodarstwie domowym. Stanowi podstawę do ustalenia limitu kredytowego i wysokości przyznawanego przez bank kredytu.

Jeżeli już zdecydujemy, jaka kwota zaspokoi nasze potrzeby, a bank uzna nas za wiarygodnych klientów i udzieli pożądanego kredytu,

pamiętajmy, że spłata rat musi następować terminowo. W innym wypadku czekają nas odsetki karne (ich wysokość jest zawsze podana w umowie), a w ostatecznym przypadku, kiedy notorycznie zalegamy ze spłatami, nawet postępowanie komornicze.

Umowa kredytowa — pisemny dokument, na podstawie którego kredytobiorca uzyskuje dostęp do wnioskowanych środków finansowych na określony czas i na określonych warunkach.

Zawierając z nami umowę kredytową - zawsze na piśmie - bank zobowiązuje się przekazać na nasz rachunek określoną kwotę pieniędzy. My zaś, jako kredytobiorcy, zobowiązujemy się do wykorzystania tej sumy zgodnie z warunkami określonymi w umowie (niektóre kredyty przeznaczone są na ściśle określone cele), a także do zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w ustalonych ratach. Wraz z umową zostaje przekazany nam też harmonogram spłaty. Decyzja o kredycie powinna być solidnie przemyślana, a forma kredytu dopasowana do naszych potrzeb.

KREDYTY - JAKĄ OFERTĘ WYBRAĆ?

Oto kilka powszechnie spotykanych form kredytów:

- **Kredyt w rachunku bieżącym** - umożliwia zadłużenie się do ustalonego w umowie limitu debetowego (w przypadku, gdy nie posiadamy na koncie środków finansowych). Warunkiem uzyskania tego typu kredytu jest posiadanie rachunku bankowego.

Limit kredytu ustalany jest z uwzględnieniem:

- wysokości obrotów na rachunku bieżącym, czyli wielkość i systematyczność wpływów (np. stała pensja),

poziomu zdolności kredytowej, czyli kwoty jaka pozostaje po odjęciu od miesięcznych przychodów opłat stałych kosztów utrzymania rodziny - pozostała wtedy kwota musi zabezpieczyć miesięczne spłaty kredytu.

Maksymalny okres kredytowania wynosi zazwyczaj 12 miesięcy. Jeśli jednak bank uzna, że jesteśmy wiarygodni, będziemy mogli przedłużyć umowę na następny rok.

- **Kredyt konsumencki** - umożliwia realizację celów finansowych, na które nie znajdujemy pokrycia w naszych bieżących wpływach i oszczędnościach, np. zakup samochodu, wyjazd na wakacje, remont domu.

W rozmowie z bankiem nie musimy określać celu, na jaki chcemy przeznaczyć środki. Kredyt przyznawany jest na podstawie analizy stanu finansowego wnioskodawcy, czyli jego zdolności kredytowej. Środki przekazywane są na rachunek bankowy, a ich wydatkowanie nie podlega żadnym ograniczeniom. Możemy wykorzystać pożyczoną kwotę jednorazowo lub w transzach (ratach). Jednak bez względu na to, czy kredyt wykorzystaliśmy, czy nadal pozostaje on na specjalnie do tego celu otwartym rachunku bankowym, to my ponosimy jego koszty.

Rzeczywisty koszt kredytu uwzględnia wszystkie koszty kredytu wraz z odsetkami i innymi opłatami (np. za prowadzenie rachunku bankowego) oraz prowizjami z wyjątkiem kosztów zabezpieczenia kredytu, zmiany kursów walut, prowadzenia rachunku kosztów spowodowanych nie wywiązywaniem się przez kredytobiorcę z umowy kredytowej.

ILE KOSZTUJE KREDYT?

Oto przykład harmonogramu spłat kredytu konsumenckiego w kwocie 20 000 złotych, przyznanego na okres 12 miesięcy z oprocentowaniem 5% w stosunku rocznym.

Na następnej stronie w tabeli nr 4 prezentujemy, ile w ciągu roku kosztuje zaciągnięcie kredytu w wysokości 20 000 zł.

HARMONOGRAM MIESIĘCZNYCH SPŁAT

KREDYT: 20 000 zł

Tabela nr 4

KWOTA ZADŁUŻENIA	KAPITAŁ DO SPŁATY	KWOTA ODSETEK DO SPŁATY (5%)	WYSOKOŚĆ MIESIĘCZNEJ RATY
20 000,00	1 666,67	83,33	1 750,00
18 333,33	1 666,67	76,39	1 743,06
16 666,67	1 666,67	69,44	1 736,11
15 000,00	1 666,67	62,50	1 729,17
13 333,33	1 666,67	55,56	1 722,22
11 666,67	1 666,67	48,61	1 715,28
10 000,00	1 666,67	41,67	1 708,33
8 333,33	1 666,67	34,72	1 701,39
6 666,67	1 666,67	27,78	1 694,44
5 000,00	1 666,67	20,83	1 687,50
3 333,33	1 666,67	13,89	1 680,56
1 666,67	1 666,67	6,94	1 673,61
Razem	20 000	541,67	20 541,67

W tym konkretnym przypadku **koszt kredytu wynosi 541 złotych i 67 groszy. Trzeba dodać też do tego kosztu prowizję**, którą płacimy jednorazowo od całej pożyczonej sumy.

Jej wysokość zależy od banku, pożyczanej kwoty oraz konkretnej oferty. **Zwykle jest to od 1 do 5% kwoty kredytu.**

Prowizja może być potrącona z kwoty kredytu. Pamiętajmy jednak, że jeżeli pożyczana suma pieniędzy wynosi dokładnie tyle, ile potrzebujemy na kupno np. pralki, to po odciążeniu prowizji, zabraknie nam środków na faktyczny cel. Dlatego warto przed podpisaniem umowy dokładnie zapoznać się z zasadami udzielania kredytów i tabelą opłat w naszym banku.

Przykładów symulacji kredytowej szukaj w internecie pod hasłem: symulacja kredytu (gotówkowego lub hipotecznego lub samochodowego itd.). Podobnie z kalkulatorem kredytowym. Najlepiej poszukaj w sieci pod hasłem: kalkulator kredytu (gotówkowego, hipotecznego lub samochodowego itd.). Więcej przykładów haseł do wyszukania w internecie znajduje się w rozdziale V.

Zanim zdecydujemy się na konkretną ofertę, powinniśmy dowiedzieć się jak najwięcej o ofertach innych banków.

Praktyczne rady, które pomogą nam wybrać dobry dla nas kredyt.

Przede wszystkim:

- Ustalamy potrzebną wysokość kwoty, której potrzebujemy.
- Nie bierzmy kredytu z nadwyżką, dokładnie wyliczmy kwotę, która jest nam niezbędna, aby niepotrzebnie nie ponosić kosztów dodatkowych odsetek.
- Zbierzmy oferty różnych kredytodawców, przeczytajmy uważnie regulaminy i taryfy prowizji oraz opłat.

- Porównajmy całkowity koszt kredytu (sumę wszystkich kosztów kredytu wraz z odsetkami, opłatami i prowizjami).
- Porównajmy wysokość oprocentowania.
- Sprawdźmy, jakie dokumenty będą potrzebne do zbadania zdolności kredytowej.
- Dowiedzmy się, czy istnieje możliwość negocjowania warunków umowy.

Sprawdźmy, jaka jest wysokość opłat związanych ze zmianą warunków umowy (np. wcześniejsza spłata, wydłużenie okresu kredytowania itp.).

CZYTAJMY, CO PODPISUJEMY I PROŚMY O DODATKOWE WYJAŚNIENIA

Podpisując umowę kredytową nie spieszymy się. Przeczytajmy wszystko dokładnie, punkt po punkcie. Koniecznie sprawdzmy, czy przedstawione na piśmie warunki są zgodne z tymi, o których słyszeliśmy.

Jeśli sytuacja nie jest dla nas jednoznaczna, poprośmy o wytłumaczenie konkretnych zapisów. Pamiętajmy też, że zawsze możemy odłożyć moment podpisania umowy i spokojnie jeszcze raz wszystko przemyśleć.

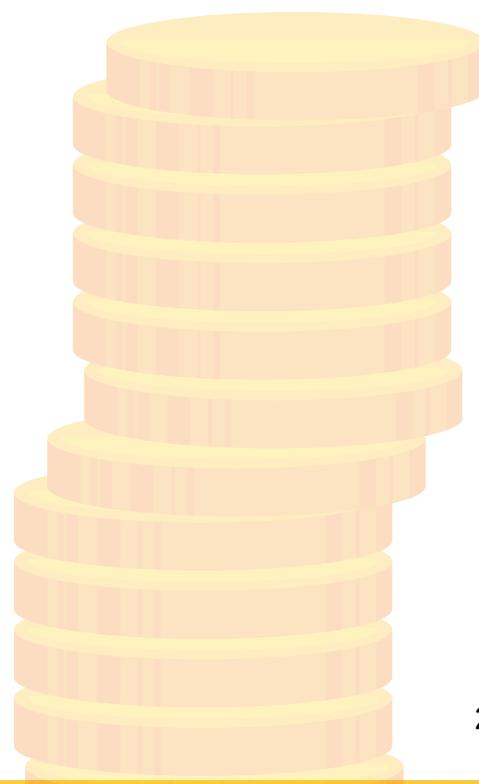
14 DNI NA ODSTĄPIENIE OD UMOWY, JEŚLI ZMIENIMY ZDANIE

Nawet jeśli bez zastanowienia podpisaliśmy już umowę, przeczytajmy ją dokładnie w domu, ponieważ od momentu złożenia podpisu mamy zagwarantowane 14 dni na odstąpienie od niej. Jeśli uznamy, że nasza decyzja była błędna, zwrócmy pieniądze do banku i złożmy na piśmie decyzję o odstąpieniu od zawartej umowy (ale nie później niż do 14 dni kalendarzowych liczonych od chwili podpisania umowy, zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym z dnia 22 lipca 2017 r.).

ZABEZPIECZENIE KREDYTU – REGULARNE WPŁYWY, WEKSEL LUB PORĘCZENIE CZY WPIS DO KSIĘGI WIECZYTEJ?

Każdy zaciągnięty kredyt musi zostać dodatkowo zabezpieczony. W przypadku kredytów w rachunku bieżącym, podstawowym gwarantem są regularne wpływy środków, które będą spłacały zadłużenie. W kredytach konsumenckich stosowany jest weksel lub poręczenie, a przy hipotecznych: weksel oraz tzw. obciążenie hipoteki (wpis do księgi wieczystej). Bank może również poprosić o ubezpieczenie kredytu na okres między podjęciem pieniędzy, a dokonaniem wpisu do hipoteki.

Czasami stosowane są przewłaszczenia lub cesje należności. Wszystkie te pojęcia wyjaśnione są w słowniczku pojęć finansowych na końcu naszego poradnika.

KOMPUTER I INTERNET W DOMOWYCH FINANSACH

Komputer, a także smartfon, jest bardzo przydatnym narzędziem do rejestrowania przychodów i wydatków oraz monitorowania realizacji wcześniej zaplanowanego rodzinnego budżetu.

Jeżeli mamy dostęp do szerokopasmowego internetu, możemy korzystać z wielu wiarygodnych portali, na których znajdziemy interesujące nas informacje finansowe. Poniżej podajemy adresy internetowe, pod którymi można znaleźć informacje przydatne do tworzenia rodzinnego budżetu oraz odpowiednie narzędzia finansowe.

PRZYDATNE ARKUSZE LICZĄCE I KALKULATORY

Przy pomocy komputera/smartfonu oraz internetu i korzystając z gotowych arkuszy czy kalkulatorów można ułatwić sobie prowadzenie kalendarza dziennych wydatków, domowego budżetu, czy analizę przepływów pieniężnych.

Po wpisaniu do dowolnej przeglądarki internetowej hasła **aplikacja do zarządzania domowym budżetem lub szablon budżetu domowego**, otrzymamy wiele propozycji dostępu do nieodpłatnych aplikacji i szablonów do rozmaitych zastosowań.

Ponadto część banków oferuje swoim klientom aplikacje pomocne w prowadzeniu budżetu domowego. Dlatego dobrze jest sprawdzić, czy nasz bank nie daje nam takiej możliwości.

Przy wykorzystaniu arkusza kalkulacyjnego (np. Excel) możemy dokonywać wyliczeń stanu gotówki przy zakładanych wydatkach i analizować, jak zmieni się nasza sytuacja finansowa.

Za pomocą różnego rodzaju kalkulatorów w sieci można szybko policzyć swoje przychody netto w danym roku, skorzystać z różnego rodzaju symulacji finansowych np. obliczenia kosztów planowanego kredytu.

KONTO BANKOWE PRZEZ INTERNET

Chcąc założyć najlepsze dla nas konto bankowe, powinniśmy porównać oferty różnych banków, wpisując w dowolną wyszukiwarkę hasło: **ranking kont oszczędnościowych**. Możemy również założyć konto przez Internet i tak też z niego korzystać. Obecnie w zasadzie wszystkie banki oferują e-konta, do których dostęp uzyskuje się podając osobiste hasło.

Jeżeli nie rozumiemy pojęć umieszczonych w ofercie bankowej lub umowie, skorzystajmy ze słownika pojęć finansowych np.:

<https://www.pzg.org.pl/sownik-pojec-finansowych/>

Jeśli zdecydujemy się na zaciągnięcie kredytu, korzystając z sieci możemy sprawdzić oferty banków, obliczyć koszt kredytu i porównać je z naszymi możliwościami finansowymi. Na niektórych portalach znajdziemy **kalkulatory kredytowe, umożliwiające symulacje kosztów kredytu harmonogram spłat oraz inne przydatne formularze do obliczeń**. Wystarczy tylko wpisać w wyszukiwarkę odpowiednie hasło.

SZUKAJ W INTERNECIE HASEŁ

- **Budżet:** schemat budżetu domowego / schemat budżetu rodzinnego / plan budżetu gospodarstwa domowego / przykład budżetu domowego / budżet domowy / budżet rodzinny
 - **Rejestr codziennych wydatków:** dzienne wydatki / kalendarz codziennych wydatków / kalendarz domowych wydatków / zeszyt wydatków domowych
 - **Przepływ gotówki (beczka):** analiza przepływów pieniężnych / rachunek przepływów pieniężnych
- Kredyty:** kredyty symulacja / kalkulator kredytowy / oblicz koszt planowanego kredytu / oblicz ratę kredytu / kalkulator zdolności kredytowej / kalkulator płacowy /
- **Planowanie finansowe:** szablon planu finansowego / wzór projektu planu finansowego / plan finansowy wzór /
 - **Inne:** kalkulator brutto-netto / zysk z lokaty / narzędzia online do finansów

LOKATA BANKOWA PRZEZ INTERNET

Za pomocą internetu znajdziemy też **najbardziej zyskowne lokaty** bankowe. Musimy określić najważniejsze cechy, jakie musi spełniać szukana lokata, a wyszukiwarka wybierze najlepsze oferty banków.

ZAŁATWIANIE SPRAW PRZEZ INTERNET

Starając się ograniczać domowe wydatki, korzystajmy z możliwości załatwiania różnych spraw przez sieć, oszczędzając czas i pieniądze. Wiele lokalnych urzędów i instytucji daje możliwość elektronicznego załatwiania spraw.

Poprzez rządowy portal: www.gov.pl, który jest centralną bramą do cyfrowych informacji i usług państwa możemy załatwić większość spraw urzędowych. Strona ta zawiera katalog wszystkich usług i informacji instytucji administracji publicznej. Poprzez zakładkę o nazwie „usługi dla obywateli” możemy załatwić takie sprawy, jak np.: wyrobienie dowodu osobistego, uzyskanie odpisu aktu stanu cywilnego, zgłoszenie urodzenie dziecka, zameldowanie czy wymeldowanie, zarejestrowanie bądź wyrejestrowanie pojazdu i wiele, wiele innych.

<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja>

Jeśli chcemy podpisać dokument np. umowę na dostawę energii elektrycznej, możemy utworzyć profil zaufany, który pozwoli nam elektronicznie podpisywać dokumenty. Profil zaufany umożliwia załatwianie spraw urzędowych online i można go uzyskać bez wychodzenia z domu.

Profil Zaufany można założyć i potwierdzić online za pośrednictwem bankowości elektronicznej naszego banku lub za pomocą kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Aby uzyskać Profil Zaufany, należy: wejść na stronę [Profilu Zaufanego](#) lub [ePUAP](#); zarejestrować swoje konto; wypełnić formularz – wniosek o założenie Profilu Zaufanego; operację potwierdzić bankowym kodem autoryzacyjnym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Więcej informacji na temat profilu zaufanego:

<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/podpisz-dowolny-dokument-wykorzystaj-do-tego-profil-zaufany>

ROZSĄDNE ZAKUPY - PORÓWNYWARKA CEN

Przykładowe porównywarki cen:

- www.skapiec.pl
- www.ceneo.pl

Przykładowe serwisy aukcyjne:

- www.allegro.pl
- www.olx.pl
- www.ebay.pl

CIEKAWE BLOGI I STRONY O TYM, JAK ZARZĄDZAĆ SWOIMI FINANSAMI

Polecamy strony portalu edukacji ekonomicznej NBP. Znajdziemy tam wiele ciekawych informacji o programach edukacyjnych realizowanych przez Narodowy Bank Polski. Może któryś z nich organizowany jest w naszej okolicy i warto z niego skorzystać? NBP - portal edukacji ekonomicznej:

- <https://www.nbpportal.pl/edukacja-w-nbp/projekty-w-realizacji>

Inne strony edukacyjne:

- <https://jakoszczedzacpieniadze.pl/20-historii-dlaczego-warto-planowac-budzet-domowy>
- <https://dariuszgrupa.pl/plan-finansowy-finanse-osobiste/>
- <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-dochod-a-przychod-jaka-jest-miedzy-nimi-roznica>
- <http://keepsimple.pl/elementarz/zrobic-wlasny-plan-finansowy/>

Na stronie internetowej Partnerstwa na Rzecz Edukacji Finansowej (PREF) można znaleźć wiele innych przykładów narzędzi edukacyjnych takich jak kalkulatory, wzory budżetów domowych, aplikacje do kontroli wydatków itp.:

<http://edukacja-finansowa.org/mapa-narzedzi-edukacji-finansowej/>

<http://witrynawiejska.org.pl/przesiebiorzosc/obowiazki/item/22965-finanse-w-gospodarstwie-wiejskim>

SŁOWNIK POJĘĆ ZWIĄZANYCH Z FINANSAMI

Aneks - pisemna zmiana wprowadzana np. do umowy kredytowej zawsze wtedy, gdy zmieniają się dotychczasowe jej warunki - późniejsza spłata, zmiana waluty itp.

Bankowa stopa referencyjna - bankowa podstawa wyznaczania stałej stopy procentowej dla kredytu w kolejnych okresach obowiązywania stopy procentowej.

Cesja ubezpieczenia - pisemne przeniesienie praw ubezpieczeniowych kredytobiorcy na rzecz banku.

Dochód - suma wpływów pieniężnych rodziny w określonym czasie, pomniejszona o koszty ich uzyskania.

Hipoteka - ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości, ustanowione między wierzycielem a dłużnikiem przez wpis do księgi wieczystej. Wniosek do sądu o dokonanie wpisu może być złożony przez właściciela nieruchomości lub bank udzielający kredytu. W bankowości hipoteka jest formą zabezpieczenia wiarygodności banku - przede wszystkim kredytów hipotecznych. Ustanowienie hipoteki wymaga formy aktu notarialnego.

Inflacja - postępujący spadek siły nabywczej pieniądza i związany z nim wzrost cen.

Kapitalizacja odsetek - metoda liczenia odsetek, polegająca na dopisywaniu należnych odsetek do zadłużenia z tytułu zaciągniętego kredytu. Kapitalizacja powoduje zwiększanie się zadłużenia.

Karencja - okres zawieszenia spłaty kredytu. W tym okresie kredytobiorca spłaca jedynie odsetki. Pamiętać należy, że w okresie karencji odsetki spłacane są od istniejącego w tym okresie zadłużenia. Karencja w spłacie liczona od początku trwania umowy kredytowej zawsze oznacza większe koszty kredytu.

Karta płatnicza - plastikowa karta, która służy do płacenia za towary lub usługi w sklepach i innych punktach handlowo-usługowych. Płatność zatwierdza się podając numer PIN lub składając podpis zgodny z tym złożonym wcześniej na karcie.

Kredyt - przekazanie pieniędzy klientowi na ustalonych warunkach (m.in. termin, cena, cel). Kredyt denominowany - kredyt udzielony w walucie obcej przeliczonej na walutę polską według aktualnego kursu, oprocentowany wg stóp procentowych odpowiednich dla wybranej waluty obcej.

Kredyt hipoteczny - kredyt długoterminowy przeznaczony na sfinansowanie inwestycji w nieruchomości, zabezpieczony hipoteką na nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorcy. Oznacza to, że w przypadku odmowy spłaty kredytu, bank może przejąć i sprzedać zastawioną nieruchomość.

Kredyt konsolidacyjny - kredyt, którego celem jest spłata zadłużenia z tytułu kilku kredytów zaciągniętych wcześniej na różne cele. Zwykle kredyt taki zabezpieczony jest hipoteką. Konsolidacja prowadzi do wydłużenia czasu spłaty zobowiązań, zmniejszenia sumy miesięcznych spłat, ale także do wzrostu całkowitego kosztu kredytu.

Kredytobiorca - osoba fizyczna lub prawna zobowiązana do spłaty bankowi (wierzycielowi) długu pieniężnego.

Księga wieczysta - urzędowy rejestr prowadzony w celu określenia stanu prawnego nieruchomości (domu, mieszkania, działki), zawierający informacje o położeniu, sposobie korzystania, właścicielu, ciężarach, ograniczeniach hipoteki. Księgi wieczyste są zakładane i prowadzone przez wydziały wieczysto-księgowo-sądów rejonowych.

LIBOR - stawka przyjmowana przez banki dla potrzeb ustalania oprocentowania kredytów w walutach obcych. Nazwa jest skrótem od „London Interbank Offered Rate”.

Lokata terminowa - depozyt na określony czas, np. 12 miesięcy.

Marża - stała wartość ustalona przez bank wyrażona w punktach procentowych. Innymi słowy jest to zarobek banku na kredycie.

Nominalna stopa procentowa - wysokość odsetek od kredytu przy założeniu spłaty jednorazowej na koniec okresu rocznego.

Odpis z księgi wieczystej - dokument sądowy potwierdzający stan wpisów w księdze wieczystej.

Odsetki - koszt użytkowania pożyczonego kapitału (kredytu), należny wierzycielowi (bankowi).

Okres odsetkowy - okres, za który bank nalicza odsetki.

Okres kredytowania - czas od dnia podpisania umowy do dnia całkowitej spłaty kredytu wraz z odsetkami.

Okres przejściowy - czas obowiązywania zabezpieczenia przejściowego, np. ubezpieczenia kredytu. Trwa do momentu uzyskania prawomocnego wpisu hipoteki na rzecz banku.

Okres spłaty - czas liczony od pierwszej raty kredytu do jego całkowitej spłaty (zgodnie z umową kredytową).

Okres wykorzystania kredytu - czas liczony od dnia wpłacenia pierwszej do ostatniej transzy kredytu.

Pożyczka - przekazanie pieniędzy klientowi na ustalonych warunkach bez określenia celu przeznaczenia pieniędzy.

Prolongata - wydłużenie okresu kredytowania poza określony pierwotnie w umowie kredytowej. Wymaga podpisania aneksu do umowy kredytowej określania nowego harmonogramu spłaty rat.

Promesa kredytowa - zobowiązanie banku do udzielenia kredytu na określonych w umowie warunkach po spełnieniu określonych wymagań formalnych.

Przewalutowanie - zmiana waluty kredytu na inną w okresie kredytowania.

Przychód - to wpływy pieniężne rodziny uzyskane w określonym czasie.

Rachunek kredytu - otwierany przez bank specjalny rachunek bankowy kredytobiorcy, na którym prowadzi się ewidencję zadłużenia w całym okresie kredytowania.

Rata kredytu - wielkość równa kwocie pożyczonej od banku (kredytu) powiększona o odsetki i podzielona przez ilość rat. Rata kapitału i odsetki liczone są w okresie, za który bank nalicza odsetki (odsetkowym), a w okresie zawieszenia rat kredytu (karencji) odsetki naliczane są od wykorzystanego kredytu.

Rata odsetkowa - rata, którą kredytobiorca spłaca w okresie karencji w spłacie kapitału. Jest to również kwota odsetek, którą kredytobiorca spłaca bankowi w określonych umową kredytową terminach. Wysokość raty odsetkowej zależy od wysokości oprocentowania ustalonego w umowie kredytu oraz pozostałej kwoty zadłużenia do spłaty.

Raty stałe (annuitetowe) - raty równe w kwocie obejmujące spłatę kapitału i odsetek. W miarę spłaty kredytu udział części kapitałowej rośnie, a spłaty odsetkowe maleją, przez co rata w całym okresie kredytowania jest dla kredytobiorcy stała.

Raty malejące - raty, których część kapitałowa jest stała, a część odsetkowa zmniejsza się z każdą następną ratą.

Rzeczywista roczna stopa procentowa - wskaźnik uwzględniający oprocentowanie nominalne oraz prowizję za przyznanie kredytu, opłaty manipulacyjne, opłaty przygotowawcze oraz sposób naliczania odsetek. Jest to rzeczywisty koszt kredytu ponoszony przez kredytobiorcę.

Transza - część kwoty kredytu wypłacana zgodnie z umową i ustalonym harmonogramem.

Umowa kredytowa - pisemny dokument, na podstawie którego

kredytobiorca uzyskuje dostęp do wnioskowanych środków finansowych na określony czas i na określonych warunkach.

Weksel in blanco - papier wartościowy bez wpisanej daty realizacji zobowiązania i wysokości sumy wekslowej, który określa, kto jest zobowiązany. Funkcjonuje najczęściej z deklaracją wekslową. Jest powszechnie stosowanym sposobem zabezpieczenia kredytów. Warto pamiętać, że weksel może być sporządzony na zwykłej kartce papieru, a aby był ważny musi zawierać wszystkie elementy zgodnie z prawem wekslowym.

Wierzyciel - osoba fizyczna lub prawna w stosunku do której posiadamy dług.

Zabezpieczenia osobiste kredytów - zabezpieczenie związane z pełną odpowiedzialnością majątkową konkretnej osoby. Może to być weksel własny „in blanco”, poręczenie wekslowe, poręczenia według prawa cywilnego, gwarancja bankowa, przelew wierzytelności, przystąpienie do długu kredytowego, pełnomocnictwo.

Zabezpieczenia rzeczowe kredytów - zabezpieczenie związane z odpowiedzialnością ograniczoną do określonych składników majątku.

Zadłużenie - zobowiązania finansowe, w tym także kredyt, podlegające zapłacie przez kredytobiorcę, jak również odsetki i inne koszty określone w umowie.

Zdolność kredytowa - wypadkowa dochodów, ponoszonych miesięcznie wydatków oraz ilości osób w gospodarstwie domowym. Stanowi podstawę do ustalenia limitu kredytowego i wysokości przyznawanego przez bank kredytu.

Dotarłaś lub dotarłeś tu? Świetnie! To oznacza, że jesteś na dobrej drodze, żeby zapanować nad swoim budżetem domowym. **Powodzenia!**

Zespół Fundacji Wspomagania Wsi

